

El llenguatge

Més aviat

Hi ha encara qui desconeix, o bé deixa de tenir en compte quan escriu o quan s'adreça al públic, la locució adverbial més aviat, tan viva i tan genuïna, que fem servir en frases com Hi havia més aviat negligència que no pas mala fe, Era una noia més aviat malaltissa. Es cert que aquesta locució no figura al Diccionari Fabra, ni a «més» ni a «aviat», però no hi ha dubte que hi hauria de figurar, tal com l'ha recollida la Gran Enciclopèdia Catalana —al mot «aviat»—, que matisa la seva significació atribuint-li dos valors diferents: «més que, amb preferència a (una altra cosa expressada o suposada com a possible)» i «tirant a».

En lloc de més aviat, els qui hem dit que desconeixen o obliden aquesta locució, recorren a «més bé», que és clarament la traducció literal de la locució del castellà «más bien», equivalent a més aviat. Cal notar que tant més viat com «más bien» es poden usar com a simple agrupament de dos mots adverbials, el primer modificant el segon, i com a locució adverbial, amb un valor específic determinat per l'ús, com una creació pròpia de cada idioma. Pel que fa a més aviat, la frase Has de venir més aviat correspon al primer cas i Estava més aviat trist al segon; en canvi, en llenguatge correcte, més bé no significa sinó el contrari de més malament, talment com en castellà «más pronto», traducció literal de més aviat, no significa sinó el contrari de «más tarde».

Ara darrerament hem vist usat de nou, i repetidament, «més bé» en lloc de més aviat, en un article periodístic amb una signatura de cognoms italians. Qui sap quina part hi pot haver tingut un traductor poc hàbil o un corrector poc expert. Però escau iustament de posar en relleu que l'italià, així com el francès, tenen, en aquest cas, una solució anàloga a la del català. Efectivament, els seus respectius adverbis «piuttosto» i «plutôt» equivalen a la nostra locució més aviat, tant en el seu sentit més propi, de valor temporal, equivalent a abans, com amb el significat que ara ens ocupa. No és pas cap fet estrany, car en els dos significats hi ha una idea que els enllaça —la de prelatió o antelació— i és d'altra banda ben coneguda la capacitat que tenen les expressions temporals per a adquirir, amb l'ús, noves significacions.

Albert Jané